

Grundläggande granskning 9/2022

Regionstyrelsen år 2022

April 2023
Petter Bergner, Ingrid Lindberg och
Malin Hedlund
Revisionskontoret
Diarienummer: REV 19-2022

Innehåll

1. Sammanfattande analys	3
Regionstyrelsens resultat	3
Styrning och kontroll	3
Våra rekommendationer	3
2. Bakgrund och genomförande	4
Styrelsens ansvar enligt kommunallagen	4
Fullmäktiges uppdrag till styrelsen	4
Iakttagelser i 2021 års granskning	5
Styrelsens yttrande över 2021 års granskning	6
Syfte och revisionsfrågor	6
Revisionskriterier	6
Granskningens genomförande	7
3. Styrelsens verksamhetsplanering	8
Styrelsens budget och verksamhetsplan	8
4. Styrelsens styrning och kontroll	8
Styrelsens protokoll och sammanträden	8
Styrelsens ekonomistyrning	8
Omställningsplanen	10
Styrelsens beslut om fördelning av statsbidrag	11
Styrelsens ägarstyrning av kommunala bolag	12
Styrelsens följsamhet till reglemente för intern kontroll	12
Styrelsens kontroll över beslut	14
Styrelsens uppföljning av verksamhetsmål	15
Styrelsens uppföljning av riktade uppdrag	16
5. Regionstyrelsens uppsikt under år 2022	17
Styrelsens planering av uppsikten	17
Genomförd uppsikt år 2022	18
6. Iakttagelser från fördjupade granskningar	20
7. Uppföljning av rekommendationer år 2022	20
8. Svar på revisionsfrågor	21
Våra rekommendationer till regionstyrelsen	22

1. Sammanfattande analys

Regionstyrelsens resultat

Regionstyrelsen hade ett överskott på 122 miljoner kronor men svaga resultat för verksamhetsmålen år 2022. Endast två av elva mål var uppfyllda och redovisningen var outvecklad. Styrelsen hade inte ett tillräckligt resultat.

Styrning och kontroll

Styrelsens styrning och kontroll var inte tillräcklig år 2022. Problem med otydliga ansvarsförhållanden mellan regionstyrelsen och nämnderna kvarstår och tjänstepersonsstödet till styrelsen behöver utvecklas. Fördjupade granskningar visar på brister i den strategiska styrningen. Även regionstyrelsens uppsikt över regionens bolag behöver stärkas.

Våra rekommendationer

Vi rekommenderar styrelsen att arbeta med följande områden:

- Utveckla den strategiska styrningen:
  - Se över ansvarsförhållanden till övriga nämnder.
  - Säkerställ ett tillräckligt tjänstepersonsstöd.
- Utvärdera arbetet med omställningsplanen för perioden 2020 – 2022 i syfte att inhämta kunskap om inom vilka områden som styrelsen behöver förbättra:
  - Beredningen
  - Styrningen
  - Stödet till verksamheterna
  - Uppföljningen
- Säkerställ tillräcklig ekonomistyrning för att regionen ska kunna möta det nya ekonomiska läget med hög inflation, ökade kostnader och lågkonjunktur.
- Utveckla redovisningen av resultaten för verksamhetsmålen.
- Stärk uppsikten över regionens hel- och delägda bolag. Se till att det finns bearbetade analyser som underlag inför styrelsens bedömningar i uppsikten av regionens bolag.

Rekommendationerna kommer att följas upp i nästa års granskning.

2. Bakgrund och genomförande

Revisorerna ska enligt kommunallagen årligen granska styrelser, nämnder och fullmäktigeberedningar. Revisorerna ska pröva om styrelser och nämnder säkerställt att verksamheten är genomförd på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt. I granskningen ingår också att pröva om räkenskaper är rättvisande och om den interna kontrollen är tillräcklig. I sin revisionsplan för år 2022 beslutade revisorerna att genomföra en grundläggande granskning av regionstyrelsen.

Styrelsens ansvar enligt kommunallagen

Enligt kommunallagen ansvarar styrelser och nämnder för att verksamheten bedrivs i enlighet med mål, beslut, riktlinjer och föreskrifter som gäller för verksamheten. Styrelserna och nämnderna ansvarar också för åiterrapporteringen till fullmäktige.

Regionstyrelsen ska leda och samordna förvaltningen av regionens angelägenheter. Enligt kommunallagen ska styrelsen ha uppsikt över regionens övriga nämnder. Uppsiktsplikten gäller även kommunala bolag, stiftelser, ekonomiska föreningar och kommunalförbund där regionen är medlem. Inom ramen för den förstärkta uppsikten ska styrelsen i årliga beslut för varje hel- och delägt bolag pröva om verksamheten under föregående år har varit förenlig med det kommunala ändamålet och inom ramen för kommunala befogenheter. Om styrelsen finner att så inte är fallet är den skyldig att lämna förslag till fullmäktige för att rätta till missförhållanden.

Fullmäktiges uppdrag till styrelsen

Enligt fullmäktiges reglemente ska regionstyrelsen ansvara för utveckling och förvaltning av fastigheter, digitalisering, logistik och lokalvård. I ansvaret ingår även att bidra till forskning och utveckling av medicinsk teknik. Styrelsen är också beställare av primärvård enligt lag (2008:926) om valfrietssystem samt tandvården. Styrelsen har ansvar för personal- och arbetsmiljöfrågor inom sitt område.

I regionplanen för år 2022 beslutade fullmäktige om tre målområden med tolv mål. Elva av dessa mål gällde regionstyrelsen:

Hållbart samhälle
Västerbotten har världens bästa och mest jämlika hälsa
Västerbotten är det barnvänligaste länet
Västerbotten har trygga invånare med inflytande och delaktighet och ett rikt samt aktivt kultur- och föreningsliv
Västerbotten är en ledande miljöregion
God och jämlik hälso- och sjukvård
Vi har en nära, tillgänglig och personcentrerad vård i hela länet
Vi levererar jämlik och jämställd hälso- och sjukvård av hög kvalitet
Vi är en attraktiv arbetsgivare med personal som trivs och utvecklas hos oss
Vi har en långsiktig hållbar ekonomi
Jämlik och attraktiv region
Vi är en inkluderande, attraktiv och innovativ samverkanspartner
Vi är ledande inom forskning, innovation och digitalisering
Västerbotten är en attraktiv och jämställd region att leva och verka i samt flytta till

Källa: Regionplan år 2022

Fullmäktige gav riktade uppdrag till regionstyrelsen

I regionplanen för år 2022 lämnade fullmäktige även följande riktade uppdrag till regionstyrelsen:

- Utredda hur sjukstugorna kan användas på ett bredare sätt som en del i omställningen till god och nära vård.
- Genomföra aktiviteter för att hälsoundersökningar för 40-, 50- och 60-åringar återgår till minst samma nivå som före pandemin, samt ta fram modell för införande av hälsoundersökningar för 70-åringar.
- I samarbete med inlandskommunerna arbeta fram förslag på bildande av Centrum mot våld i södra Lappland.
- Se till att projekt av samhällsrum blir en del av ordinarie verksamhet samt att ta fram en plan för fortsatt utveckling av och etablering av fler rum.
- Utredda möjligheten att öka utlokaliseringen av tjänster till länets inlandskommuner i syfte att stärka den regionala närvaron.
- Utredda och identifiera kompetenshöjande och utbildningsinsatser för undersköterskorna utifrån rätt använd kompetens.

Uppdraget att utreda möjligheten att öka utlokaliseringen av tjänster skulle regionstyrelsen utföra i samverkan med regionala utvecklingsnämnden. Fyra uppdrag skulle styrelsen utföra i samverkan med hälso- och sjukvårdsnämnden.

Iakttagelser i 2021 års granskning

Revisorernas samlade bedömning efter 2021 års granskning var att regionstyrelsen hade svaga resultat och saknade tillräcklig styrning och kontroll över sitt ansvarsområde:

- Styrelsen uppfyllde fem av elva verksamhetsmål och redovisade ett ekonomiskt underskott med -165 miljoner kronor. Den främsta orsaken till underskottet var en engångskostnad till följd av en förändrad beräkning av pensionsskulden.
- Positivt var att styrelsen hade beslutat om grundläggande styrdokument för sin verksamhet. Fördjupade granskningar visade dock att styrelsen precis som tidigare år hade svårt att styra och kontrollera sitt ansvarsområde. Styrelsen hade i vissa delar utvecklat sin uppsikt över nämnder och kommunala företag, men det fanns fortfarande områden som behövde utvecklas för att stärka uppsikten.

Rekommendationer

Revisorerna lämnade följande rekommendationer till styrelsen:

- Säkerställ att beslut om fördelning av statsbidrag hanteras i enlighet med kommunallagens 5 kap. 1 §.
- Säkerställ en ändamålsenlig metod för att redovisa resultaten i förhållande till styrelsens verksamhetsmål.

- Utveckla kvaliteten i uppföljningen av den interna kontrollen och vid behov besluta om åtgärder för att komma till rätta med de brister kontrollerna visar.
- Se till att det finns bearbetade analyser som underlag inför styrelsens bedömningar i uppsikten av regionens bolag.

Styrelsens yttrande över 2021 års granskning

I sitt yttrande över 2021 års granskning kommenterade styrelsen revisorernas rekommendationer:

- Styrelsen höll inte med om att besluten om fördelning av statsbidrag hade hanterats felaktigt.
- Styrelsen uppgav att ett utvecklingsarbete om verksamhetsplaneringen pågick och skulle fortsätta.
- Styrelsen höll med om att kvaliteten i uppföljningen av den interna kontrollen behövde utvecklas och skrev att det pågick utbildningsinsatser.
- Som kommentar till rekommendationen att se till att det finns bearbetade analyser som underlag inför styrelsens bedömningar i uppsikten av regionens bolag, skrev styrelsen att ett arbete för att förtydliga bolagsstyrningen hade inletts. Reglementen skulle förtydligas i syfte att klargöra för vilka bolag respektive nämnd utövade ägarrollen.

Syfte och revisionsfrågor

Syftet med granskningen är att ge underlag till revisorerna för deras ansvarsprövning av styrelsen. För detta har följande revisionsfrågor besvarats i granskningen:

1. Har styrelsen tillräckliga resultat?
2. Har styrelsen haft en tillräcklig styrning och kontroll över verksamheten inom sitt ansvarsområde?
3. Har styrelsen haft en tillräckligt utvecklad redovisning av resultaten för verksamhetsmålen?
4. Har styrelsen lett och samordnat förvaltningen av regionens angelägenheter i tillräcklig utsträckning?
5. Har styrelsen haft en tillräcklig uppsikt över övriga nämnder, kommunala företag och kommunalförbund?
6. Har styrelsen agerat tillräckligt med anledning av rekommendationerna i föregående års granskning?

Granskningen omfattar inte om styrelsen säkerställt att räkenskaperna är rättvisande. Denna del granskas i samband med regionens delårs- och årsbokslut och redovisas i separata rapporter.

Revisionskriterier

Vår bedömning av styrelsens ansvarsutövande utgår från:

- Kommunallagen (2017:725) 6 kap. 1, 6, 8, 9, 11-13, 37-41 §§ och 7 kap. 5-8 §§ samt 11 kap. 8-9 §§

- Fullmäktiges reglemente för styrelsen
- Fullmäktiges reglemente för intern kontroll
- Övriga uppdrag, mål eller direktiv från fullmäktige till nämnden
- Regionstyrelsens anvisningar

Granskningens genomförande

Den grundläggande granskningen av regionstyrelsen är översiktlig. Granskningen har genomförts av sakkunniga på revisionskontoret. Petter Bergner har varit projektledare. Ingrid Lindberg och Malin Hedlund har varit projektmedarbetare.

Revisionsfrågorna har brutits ned till delfrågor för att systematiskt analysera och bedöma styrelsens ansvarstagande. Revisionskontorets program för grundläggande granskning av nämnd innefattar granskning av styrelsens verksamhetsplan, protokoll, delårsrapporter, årsrapport, ekonomistyrning, följsamhet till fullmäktiges reglemente för intern kontroll, följsamhet till regler och rutiner etc. Dessutom har vi följt upp tidigare års granskning och summerat iakttagelser från fördjupade granskningar som genomförts inom styrelsens ansvarsområde under året.

Rapporten är kvalitetssäkrad

Rapporten har kvalitetssäkrats internt genom att den granskats av sakkunnig på revisionskontoret samt av revisionsdirektören. Tjänstepersoner i regionstyrelsens förvaltning har fått möjlighet att lämna synpunkter på rapportens innehåll.

3. Styrelsens verksamhetsplanering

Styrelsens budget och verksamhetsplan

I sin verksamhetsplan för år 2022 fördelade regionstyrelsen den budget på 3 543 miljoner kronor som fullmäktige beslutat om (2021-10-05, § 211). I förhållande till budgeten för år 2021 var det en ökning med 262 miljoner kronor. Styrelsen beskrev sina förutsättningar och prioriteringar för året. I planen framgick de mål och riktade uppdrag fullmäktige ställt upp för styrelsen. Styrelsen redogjorde för hur de skulle genomföra och följa upp de riktade uppdragen.

Av verksamhetsplanen framgick att styrelsen inför år 2022 hade analyserat hur den utifrån sitt uppdrag skulle kunna bidra till att fullmäktiges mål. Utifrån denna analys prioriterade styrelsen 27 fokusområden. Med utgångspunkt i fullmäktiges mål beslutade styrelsen om 29 så kallade styrande indikatorer för att mäta om styrelsen uppfyllt fullmäktiges mål.

Utöver de styrande indikatorerna beslutade styrelsen även om 36 så kallade stödjande indikatorer. Dessa bestod huvudsakligen av olika typer av parametrar som styrelsen ville följa över tid för att se om den långsiktiga utvecklingen gick i den riktning fullmäktige önskade. Vissa stödjande indikatorer var effektmått och andra var resultatmått. Styrelsen bedömde att den på ett år skulle ha liten möjlighet att se effekten av styrelsens påverkan på de stödjande indikatorerna. Därför målsatte styrelsens inte indikatorerna för år 2022.

Vår kommentar

Styrelsen beslutade om ekonomiska prioriteringar. Positivt är att styrelsen hade analyserat hur regionstyrelsens uppdrag kopplar till de mål fullmäktige riktat till styrelsen för år 2022. Det fanns dock vissa metodmässiga oklarheter i utformningen av indikatorer. Dessa handlar bland annat om uppdelningen och förhållanden mellan de styrande och stödjande indikatorerna. I vissa fall är det också svårt att förstå på vilket sätt enskilda indikatorer kan bidra till att uppfylla fullmäktiges mål. Orsakssambanden är för otydliga. I övrigt bedömer vi att styrelsens verksamhetsplan i allt väsentligt utgick från det regionfullmäktige beslutat.

4. Styrelsens styrning och kontroll

Styrelsens protokoll och sammanträden

Styrelsen hade elva protokollförda sammanträden under 2022. Styrelsen beslutade i hög grad om grundläggande styrdokument för år 2022. I bilaga 1 finns en sammanställning över dessa.

Styrelsens ekonomistyrning

Budgetprocessen har brister

Regionstyrelsen är ytterst ansvarig för beredningen av fullmäktiges budget. Revisorerna har i flera år pekat på brister i beredningen av budgeten. Den senaste granskningen (nr 6/2022) visade att regionstyrelsen, hälso- och sjukvårdsnämnden och tjänstepersonsledningen inte hade tillräcklig dialog med verksamheterna om vilka prioriteringar som var nödvändiga för att verksamheterna skulle klara sina

uppdrag. I praktiken handlade budgetberedningen om indexuppräknningar av tidigare års budgetar. I beredningen togs liten hänsyn till tidigare års stora underskott och verksamheternas faktiska kostnader.

I december 2022 (§ 277) gav regionstyrelsen regiondirektören i uppdrag att se över budget- och planeringsprocessen. Regiondirektören skulle utreda hur processen kunde bli mer effektiv och få en högre grad av verksamhetsförankring. Översynen skulle göras i nära samarbete med nämnderna.

Styrelsens budgetunderlag

I april 2021 ställde sig regionstyrelsens arbetsutskott bakom ett budgetunderlag för regionstyrelsen för år 2022. Arbetsutskottet överlämnade budgetunderlaget till regionstyrelsen för delgivning. I maj 2021 beslutade regionstyrelsen att budgetunderlaget var delgivet.

I sitt budgetunderlag uppgav styrelsen att det fanns ekonomiska utmaningar kopplade till förebyggande hälsoarbete, tandvård och hyrpersonal. Vidare uppgav styrelsen att det ökade investeringsbehovet av fastigheter ställde krav på styrelsen att hantera ökade driftskostnader, räntekostnader och avskrivningar. Styrelsen menade att ekonomiska uppföljningar och effektivisering genom digitala insatser skulle vara i fokus för att klara ekonomin. Budgetunderlaget saknade riskanalys.

Styrelsen hade överskott under hela året

Regionstyrelsen hade ett överskott år 2022 med 122 miljoner kronor. Det motsvarade +3,5 procent av budget. Detta kan jämföras med år 2021 då styrelsen hade ett underskott med -165 miljoner kronor, vilket motsvarade -5,3 procent av budgeten. Orsaken till underskottet år 2021 var en engångskostnad för pensioner på 326 miljoner kronor. De riktade statsbidragen till styrelsens verksamheter på grund av pandemin var högre år 2021 än år 2022, vilket också försvårar jämförelser.

Styrelsen fick ekonomiska rapporter vid sina sammanträden under år 2022. Av tabellen nedan framgår att styrelsen hade överskott under hela året.

Månad 2022	Akkumulerat budgetöverskott i miljoner kronor	Avvikelse i procent
Februari	67	11,3
Mars	65	7,4
April	75	6,3
Augusti	71	3,1
September	71	2,8
Oktober	68	2,3
December	122	3,5

Källa: Regionstyrelsens månadsrapporter. Uppgifterna är bearbetade av revisionskontoret.

Vid årets slut redovisade styrelsen ett överskott på 122 miljoner kronor. Störst överskott hade den regionövergripande verksamheten där bland annat pensionskostnaderna och beställningen av primärvård ingick. Där var överskottet 128 miljoner kronor. Styrelsen förklarade att pensionskostnaderna hade blivit 48 miljoner kronor lägre än tidigare prognos. Primärvård beställning hade ett överskott på 57 miljoner kronor vilket förklarades av lägre besöksersättningar till primärvårdens hälsocentraler. Även regionstyrelsens administrativa verksamhet och tandvårdens

beställning redovisade överskott. Avskrivningskostnaderna hade ett underskott med 25 miljoner kronor.

Område digitalisering hade ett underskott på 27 miljoner kronor. Styrelsen uppgav att det till stor del berodde på ökade konsultkostnader inom programmet framtidens vårdinformationsstöd, FVIS. Område service hade ett överskott på 21 miljoner vilket förklarades av lägre kostnader för fastighetsunderhåll, sjukresor och elavtal.

Styrelsens redovisade att åtgärderna hade hög effekt

I årsrapporten redovisade styrelsen att den inför år 2022 hade tagit fram en åtgärdsplan på tolv miljoner kronor. Enligt styrelsen hade åtgärderna haft en effekt på 25 miljoner kronor. Det motsvarar en effekt på 206 procent. Det var främst färre sjukresor och minskat fastighetsunderhåll som hade bidragit till den höga effekten.

Styrelsen bedömde att det ekonomiska läget inför år 2023 var utmanande

Trots ett överskott för år 2022 uppgav styrelsen i årsrapporten att de ekonomiska förutsättningarna hade försämrats avsevärt under året. Styrelsen menade att problem med materialförsörjning och inflation skulle få stora konsekvenser kommande år. Styrelsen bedömde att kostnaden för pensioner skulle öka väsentligt år 2023 och 2024. Även kostnaden för lån förväntades öka.

Vår kommentar

Vi konstaterar att regionstyrelsen under år 2022 höll sig informerad om den ekonomiska utvecklingen.

Omställningsplanen

Hösten år 2018 gav regionfullmäktige ett uppdrag till regionstyrelsen arbeta fram åtgärder för en hållbar ekonomi för den kommande planeringsperioden. Under våren 2019 tog regiondirektören fram en handlingsplan för åren 2020 – 2022. Planen bestod av en lista med åtgärder som skulle ge kostnadsminskningar på 565 miljoner kronor. Den största delen av kostnadsminskningarna, 528 miljoner kronor fanns inom hälso- och sjukvårdsnämndens ansvarsområde. Resterande del, 37 miljoner kronor, fanns inom regionstyrelsens område.

Vi har i flera tidigare granskningar uppmärksammat brister i styrelsens beredning styrning och uppföljning av planen (gr 3/2020, nr 3/2020, gr 3/2021 och nr 6/2022). Dialogen med verksamheterna om vilka besparingar som var möjliga att genomföra var i beredningen obefintlig. Det saknades också direktiv till verksamheterna om hur åtgärderna i omställningsplanen skulle genomföras. I praktiken handlade omställningsplanen om minskade budgetramar för verksamheterna. Regionstyrelsen, hälso- och sjukvårdsnämnden och tjänstepersonsledningen säkerställde heller inte att verksamheterna fick tillräckligt stöd i arbetet med åtgärderna. Det blev upp till chefer inom verksamheterna att själva avgöra vilka åtgärder som var möjliga att genomföra. Verksamheternas arbete med att hålla sina budgetar hade låg koppling till omställningsplanen.

I årsrapporterna under perioden 2020 – 2022 har styrelsen följt upp de årliga effekterna av arbetet med åtgärderna i omställningsplanen. Styrelsen har redovisat att åtgärderna har haft hög effekt. Styrelsen har uppgett att effekten till stor del berodde på att pandemin hade gett kostnadsminskningar inom områden som berördes av omställningsplanen, exempelvis sjukresor. Styrelsen har inte gjort någon

utvärdering av vilka effekter som åtgärderna i omställningsplanen har haft för hela perioden.

I tabellen har vi sammanställt det resultat av omställningsplanen som styrelsen har redovisat. Resultaten är redovisade i miljoner kronor.

Åtgärd	Plan	Utfall	Effekt
Effektiviseringar inom service	20	73	365 %
Samordning staber och administrativa enheter	7	16	231 %
Översyn centrala anslag	10	27	270 %
TOTALT	37	116	314 %

Källa: Bearbetade uppgifter från styrelsens årsrapporter 2020, 2021 och 2022

Enligt styrelsens redovisning var styrelsens totala besparingar under perioden 116 miljoner. Det motsvarar en effekt på 314 procent. Den största besparingen är genomförd inom posten "effektiviseringar inom service" med en total effekt på 73 miljoner kronor, varav sjukresor utgjorde den största delen.

Vår kommentar

Styrelsen har inte utvärderat effekterna av den omställningsplan som beslutades för perioden 2020 – 2022. Utan utvärdering är det svårt att veta vilka åtgärder som har haft effekter och vad som beror på andra faktorer. Prognoser för år 2023 visar på ett stort underskott för regionen. För att få kontroll på ekonomin och att planerade åtgärder ger tillräckliga effekter, behöver styrelsen och hälso- och sjukvårdsnämnden markant utveckla styrningen, stödet till verksamheterna och kontrollen.

Styrelsens beslut om fördelning av statsbidrag

I oktober 2021 (§ 238) beslutade regionstyrelsen om en riktlinje för hantering av nationella överenskommelser och statsbidrag. Enligt riktlinjen ska regionstyrelsen besluta om riktade statsbidrag som ska fördelas till flera nämnder i samarbete med de berörda nämnderna. Riktade bidrag som tillkommer regionen utan ansökningsförfarande ska hanteras av respektive nämnd som dessa riktas till. Alla statsbidrag ska bokföras som intäkt hos den nämnd som är mottagare av bidraget. I en granskning år 2022 (nr 5/2022) bedömde revisorerna att ansvarsfördelningen mellan regionstyrelsen och hälso- och sjukvårdsnämnden var otydlig. I regionstyrelsens reglemente var det inte tydligt i vilken omfattning styrelsen fick besluta om fördelning av statsbidrag.

Inför år 2022 bedömde styrelsen att regionen skulle få 268 miljoner kronor för statsbidrag kopplade till överenskommelser med Sveriges kommuner och regioner, SKR, vilket var 50 miljoner kronor lägre än året innan. Av dessa var 234 miljoner kronor redan inarbetade i den permanenta budgeten. Dessutom fick regionen statsbidrag för pandemins effekter för bland annat testning, vaccinationer och uppskjuten vård. En del av statsbidragen fördelade fullmäktige i den ordinarie budgetprocessen och via tilläggsbudget. Delar av de riktade statsbidragen fördelade styrelsen löpande under året utan beslut från fullmäktige. I slutet av året kan man se att riktade statsbidrag gick direkt till hälso- och sjukvårdsnämnden för fördelning. Vid två tillfällen under år 2022 fördelade styrelsen riktade statsbidrag till nämnden:

- I mars 2022 fördelade styrelsen (§ 64) drygt 88 miljoner kronor i riktade statsbidrag. En stor del gick till hälso- och sjukvårdsnämndens verksamheter. Det handlade bland annat om ökad tillgänglighet, psykisk hälsa och

uppdämda vårdbehov. Hälso- och sjukvårdsnämnden beslutade om fördelningen av bidraget till sina verksamheter.

- Under år 2022 fanns inom styrelsen en kvarvarande budget för projektet för covid-19 merkostnader och uppskjuten vård. De tre första månaderna år 2022 hade verksamheterna fått ersättning i enlighet med tidigare principbeslut avseende merkostnader för covid-19. Då effekterna från covid-19 till största del avsåg uppskjuten vård beslutade styrelsen i april 2022 att omfördela återstående riktade bidrag på 66 miljoner kronor till hälso- och sjukvårdsnämnden. Hälso- och sjukvårdsnämnden beslutade om fördelning av 40 miljoner kronor avseende uppskjuten vård. Varken styrelsen eller nämnden beslutade om hur pengarna för merkostnader för covid-19 skulle fördelas.

Vår kommentar

Under år 2022 utvecklade regionstyrelsen processen för att hantera statsbidrag. För år 2022 har vi dock inte genomfört någon fördjupad granskning som kan utgöra underlag för att bedöma risken att regionstyrelsen betalade ut statsbidrag på ett sätt som innebar att den beslutade i ärenden som endast fullmäktige fick besluta om.

Styrelsens ägarstyrning av kommunala bolag

Tidigare granskning har visat på brister i regionstyrelsens strategiska ägarstyrning (nr 11/2021). I november 2022 beslutade regionfullmäktige om nya reglementen för regionstyrelsen och regionala utvecklingsnämnden. I reglementena tydliggjorde fullmäktige fördelningen av bolag mellan styrelsen och nämnden för mandatperioden 2023 – 2026. Under 2022 inledde styrelsens förvaltning ett arbete för att år 2023 rekryterat en strateg till ledningsstaben för att förstärka arbetet med ägarstyrningen.

Under år 2022 har revisorerna, genom lekmannarevisorerna i regionens bolag, hållit sig informerade om hur ägarstyrningen har fungerat. I december 2022 genomförde revisorerna även ett grankningsseminarium om regionens ägarstyrning. Av seminariet framkom att regionstyrelsens organisering och förvaltningschefernas roller i ägarstyrningen fortfarande var otydlig. I december 2022 hade flera av rekommendationerna i 2021 års fördjupade granskning om ägarstyrningen inte blivit åtgärdade.

Vår kommentar

Styrelsens ägarstyrning var år 2022 för svagt utvecklad. Det saknades tillräcklig organisering och strategisk styrning för en väl fungerande ägarstyrning. Det påbörjade arbetet med att utveckla ägarstyrningen har varit för långsam.

Styrelsens följsamhet till reglemente för intern kontroll

Styrelsens arbete med den interna kontrollen utgick för år 2022 från en riskanalys. Med hjälp av riskanalysen beslutade styrelsen om en internkontrollplan med tio kontroller. Styrelsen beslutade också att några av riskerna skulle hanteras på annat sätt med hjälp av olika åtgärder. Vår granskning, som är inriktad mot kontrollerna i internkontrollplanen, visar:

- I internkontrollplanen redogjorde styrelsen övergripande för vilka kontroller som skulle genomföras. Nästan hälften av kontrollerna skulle

genomföras med hjälp av stickprov. Endast i något fall var det specificerat hur stort stickprovet skulle vara. För några kontroller var det svårt att förstå hur kontrollerna skulle genomföras. Ett exempel var kontrollen av att rutiner och handlingsplaner för planerat underhåll följdes, där det i planen endast stod att KPI:er skulle följas upp en gång i månaden.

- Styrelsen följde upp kontrollerna i samband med delårsrapporterna per april och augusti samt årsrapporten. Styrelsen följde upp 7 av 8 kontroller. I uppföljningsrapporterna redovisade styrelsen hur kontrollerna var genomförda, resultatet av kontrollerna samt en bedömning av resultatet. För hälften av kontrollerna fanns det brister i redovisningen. Exempelvis var det svårt att förstå och värdera resultatet för kontrollen av bemanningen av digitaliserings- och innovationsprocessen. För kontrollen av robust anläggning redovisades endast en procentuell avvikelse. Det fanns ingen kommentar om resultatet eller hur kontrollen var genomförd.
- Styrelsen bedömde att resultatet för två av kontrollerna visade på allvarliga brister. Dels hade förebyggande underhåll på medicinteknisk utrustning inte utförts i tillräcklig utsträckning och det hade medfört att mängden akuta reparationer hade eskalerat. Dels hade åtgärder inte vidtagits i tillräcklig utsträckning vid tillbud eller arbetsskador. För dessa allvarliga brister planerades enligt uppföljningen åtgärder.

Styrelsen bedömde att den interna kontrollen var acceptabel. Sammantaget hade arbetet förbättrats, men styrelsens konstaterade att det fortfarande fanns brister. Styrelsen bedömde att arbetet med att utveckla arbetet behövde fortsätta.

I tabellen nedan har vi sammanställt i vilken grad vi bedömer att styrelsen för år 2022 uppfyllde kraven i fullmäktiges reglemente för intern kontroll och regionövergripande tillämpningsanvisningar.

Revisionsfråga	Bedömning	Vår kommentar
Riskanalys och internkontrollplan		
1. Har styrelsen säkerställt att det finns dokumenterade riskbedömningar?	Ja	
2. Har styrelsen beslutat om en internkontrollplan?	Ja	2021-12-14, § 290
3. Har styrelsen säkerställt att internkontrollplanen motsvarar kraven i tillämpningsanvisningen för intern kontroll?	Delvis	Internkontrollplanen uppfyllde de formella kraven. För vissa kontroller är det otydligt hur de skulle genomföras.
Uppföljning		
4. Har styrelsen följt upp arbetet med intern kontroll?	Ja	Kontrollerna redovisades i samband med styrelsens delårsrapport och årsrapport. En kontroll var inte genomförd.
5. Har styrelsen säkerställt att kontrollerna i internkontrollplanen är genomförda med tillräcklig kvalitet?	Delvis	För några av kontrollerna fanns det vissa brister i redovisningen som påverkar möjligheten att bedöma

		om kontrollerna var genomförda med tillräcklig kvalitet.
6. Har styrelsen bedömt resultatet av uppföljningen av intern kontroll?	Ja	I styrelsens protokoll står det inte vad styrelsen gjorde för samlad bedömning. Däremot framgick det av uppföljningsrapporten att styrelsen bedömde att den interna kontrollen var acceptabel.
7. Har styrelsen beslutat om tillräckliga åtgärder i händelse av att den interna kontrollen visat på brister?	Ja	Av styrelsens protokoll framgår att åtgärder skulle vidtas. Av uppföljningsrapporten framgår vilka åtgärderna var samt när de skulle vara genomförda.

Vår kommentar

Styrelsen uppfyllde för år 2022 i huvudsak kraven i reglementet för intern kontroll. Positivt är att styrelsen har utvecklat sitt arbete med intern kontroll sedan år 2021. Exempelvis framgår det av styrelsens uppföljning vilka åtgärder som behövde vidtas samt när åtgärderna skulle vara genomförda. Styrelsen bör fortsätta att utveckla kvaliteten i arbetet och utveckla redovisningen.

Styrelsens kontroll över beslut

Vi har granskat om regionstyrelsen haft kontroll över beslut inom sitt ansvarsområde. I ett stickprov på fyra protokoll har vi kontrollerat hur beslut blivit återanmälda till styrelsen. Vi har utgått från delegations- och vidaredelegationsordningar och undersökt om delegater dokumenterat och anmält sina beslut på rätt sätt. I bilaga två redovisar vi resultatet av vårt stickprov.

Stickprovet visar att det har varit möjligt att utläsa vad besluten avsett och vem som har fattat dem. För en stor andel av de beslut som regiondirektören anmält framgår dock inte med vilka befogenheter direktören tagit besluten. Detta gäller även de beslut som styrelsens arbetsutskott anmält till styrelsen och vissa av vidaredelegaternas beslut.

Beslutsfattarna anmälde i huvudsak följande typer av beslut:

- Upphandlings- och tilldelningsbeslut samt beslut om avtal
- Investeringsbeslut
- Beslut om att ändra attesträtter
- Brådskande ordförandebeslut

Beslut inom andra ärendetyper anmäldes inte i samma utsträckning. Exempelvis blev beslut om anställningar inte anmälda. Våra iakttagelser överensstämmer med iakttagelser i tidigare granskningar (16/2016, 9/2019 och 4/2021).

Regiondirektören har vid upprepade tillfällen anmält dokumentation från sin beredning av ärenden. Han har i protokoll från sina ledningsgrupper återanmält att han godkänt att underlag gått vidare till politisk beredning och politiska beslut. Sådana godkännanden i beredningen ska inte klassas som beslut i kommunallagens mening.

Vår kommentar

Regionstyrelsen har system för att anmäla delegations- och vidaredelegationsbeslut men det brister i tillämpningen. För att säkerställa att beslut dokumenteras och anmäls i tillräcklig utsträckning bör regionstyrelsen analysera varför det finns beslutstyper som inte blivit anmälda och därmed inte heller anslagna tillsammans med protokollen.

Styrelsens uppföljning av verksamhetsmål

Delårsrapporten per augusti 2022

Styrelsen beslutade om två delårsrapporter för år 2022. Vår granskning var inriktad mot den delårsrapporten som styrelsen beslutat om per augusti 2022. I delårsrapporten per augusti följde styrelsen upp sina verksamhetsmål. Styrelsen bedömde att ett mål skulle uppnås helt och att tio mål skulle uppnås delvis vid årets slut.

För respektive mål gav regionstyrelsen kortfattade kommentarer om sina aktiviteter och resultat inom olika områden. I flera fall handlade styrelsens analyser huvudsakligen om andra aktiviteter än de indikatorer som den i verksamhetsplanen hade beslutat att använda för att mäta sin måluppfyllelse. Det var i flera fall ottydligt hur styrelsen hade kommit fram till sina bedömningar för fullmäktiges verksamhetsmål. Styrelsen bedömde resultatet vid årets slut för flera verksamhetsmål utan att följa upp några indikatorer.

Årsrapporten

I sin årsrapport bedömde styrelsen att två av elva verksamhetsmål var uppfyllda och att nio var delvis uppfyllda. De två mål som styrelsen bedömde som uppfyllda var att Västerbotten skulle vara:

- En ledande miljöregion
- En attraktiv och jämställd region att leva och verka i samt flytta till

Några iakttagelser från vår granskning:

- Det var i flera fall ottydligt hur styrelsen hade kommit fram till sina bedömningar för verksamhetsmålen. Styrelsen uppgav att den hade gjort helhetsbedömningar, men det är oklart vad som hade vägts in i bedömningarna. Några bedömningar av resultaten för målen överensstämde inte med utfallet för indikatorerna.
- För vissa mål var orsakssambanden till indikatorerna ottydliga.

Det fanns brister i styrelsens underlag

Revisionsbyrån EY har på uppdrag av revisorerna genomfört ett stickprov av styrelsens indikatorer för att undersöka om underlagen varit tillräckliga för att bedöma verksamhetsmålen. I stickprovet ingick nio av styrelsens indikatorer. Stickprovet visade att det fanns brister i underlagen för tre indikatorer. Det visade också att informationen i styrelsens verksamhetsplan och årsrapport inte var tillräcklig för att förstå vad flera av indikatorerna avsåg mäta samt vilka underlag som använts.

Vår kommentar

Styrelsen hade svaga resultat för verksamhetsmålen. Det finns ottydigheter och brister i styrelsens redovisning som medförde att det var svårt att förstå hur

styrelsen hade kommit fram till sina bedömningar. Det finns också brister i underlagen för vissa av nämndens indikatorer.

Styrelsens uppföljning av riktade uppdrag

Styrelsen följde upp uppdragen i delårsrapporten per augusti och i årsrapporten. I delårsrapporten rapporterade styrelsen att samtliga uppdrag pågick enligt plan. I årsrapporten slutredovisade styrelsen uppdragen. I tabellen redovisas en sammanfattning av styrelsens rapportering i årsrapporten.

Fullmäktiges uppdrag till styrelsen	Styrelsens rapportering
Utred hur sjukstugorna kan användas på ett bredare sätt som en del i omställningen till god och nära vård.	Styrelsen uppgav att flera aktiviteter och initiativ pågick. En slutsats var att det fanns ett stort behov av att förändra uppdragen och förutsättningarna för lokal samverkan. Styrelsen bedömde att uppdraget var avslutat. Arbetet med sjukstugornas uppdrag skulle fortsätta i anslutning till arbetet med omställningen mot nära vård.
I samarbete med inlandskommunerna arbeta fram förslag på bildande av Centrum mot våld i Södra Lappland.	Av årsrapporten framgick att resultatet av uppdraget var sammanställt i en längre rapport. Rapporten var bilagd årsrapporten. Av rapporten framgick ett förslag till bildande av Centrum mot våld i Södra Lappland. Styrelsen bedömde att uppdraget var avslutat.
Se till att projekt samhällsrum blir en del av ordinarie verksamhet samt att ta fram en plan för fortsatt utveckling av och etablering av fler rum.	Styrelsen rapporterade att ett förslag om samhällsrum hade tagits fram och att det höll på att prövas på Vilhelmina sjukstuga. Om försöket blev lyckat skulle det kunna införas även på övriga sjukstugor. Styrelsen bedömde att uppdraget var pågående.
Utreda och identifiera kompetenshöjande och fortbildningsinsatser för undersköterskor utifrån rätt använd kompetens.	Regionstyrelsen riktade samma uppdrag till förvaltningen och uppföljningen av uppdraget redovisades i avsnittet för uppdrag till förvaltningen. Regionstyrelsen uppgav att kompetenshöjande insatser för undersköterskor hade genomförts inom bland annat psykiatri. Styrelsen bedömde uppdraget som avslutat.
Genomföra aktiviteter för att hälsoundersökningar för 40-, 50- och 60-åringar återgår till minst samma nivå som före pandemin, samt ta fram modell för införande av hälsoundersökningar för 70-åringar.	Styrelsen rapporterade att den hade höjt ersättningen till hälsocentralerna för hälsoundersökningar. Vidare hade nya arbetare utbildats i syfte att hälsocentralerna skulle kunna återuppta ordinarie hälsoundersökningarna. Det framgick inte om styrelsen hade tagit fram modell för införande av hälsoundersökningar för 70-åringar. Styrelsen bedömde uppdraget som avslutat.
Utreda möjliggörandet av en ökad lokalisering av tjänster till länets inlandskommuner i syfte att stärka den regionala närvaron.	Av styrelsens rapportering framgick att styrelsen hade arbetat fram ett gemensamt upplägg tillsammans med regionala utvecklingsnämnden. Vidare hade styrelsen inventerat möjligheterna till utlokalisering. Styrelsen bedömde uppdraget som avslutat.

Vår kommentar

Styrelsen följde upp de uppdrag som fullmäktige hade riktat till styrelsen. Utifrån redovisningen är det dock svårt att värdera om uppdragen var genomförda i tillräckligt omfattning och med tillräckliga resultat.

5. Regionstyrelsens uppsikt under år 2022

Styrelsens planering av uppsikten

Regionstyrelsens uppsiktsplikt gäller övriga nämnder, kommunala bolag, stiftelser, ekonomiska föreningar och kommunalförbund. Styrelsen ska enligt fullmäktiges reglementet fortlöpande ha uppsikt över verksamheten i de företag och stiftelser som regionkommunen helt eller delvis äger eller annars har intresse i. Region Västbotten är ägare av 19 kommunala bolag, är medlem i fyra kommunalförbund och har tre stiftelser.

Enligt fullmäktiges reglemente ska regionala utvecklingsnämnden stödja styrelsen i uppsiktsarbetet gällande de bolag som kan betraktas ha sin hemvist inom nämndens område. Nämnden ska löpande följa verksamheten i bolagen vad gäller ändamål, ekonomi och efterlevnad av ägardirektiv. Nämnden ska även bistå regionstyrelsen i ärendeberedningen av uppsikten över bolag.

Inom ramen för förstärkta uppsikten ska regionstyrelsen i årliga beslut pröva om verksamheten i de kommunala bolagen är genomförda i enlighet med de kommunala ändamålen och de kommunala befogenheterna. Enligt fullmäktiges reglemente ska styrelsen meddela fullmäktige om sin prövning av bolagen snarast.

Styrelsen beslutade om uppsiktsplan och riktlinje för uppsikten

Den 8 februari 2022 beslutade styrelsen om sin utvärdering av uppsikten under 2021 (RS 8-2022). Enligt styrelsen hade uppsikten för år 2021 i huvudsak bedrivits i enlighet med plan och riktlinje.

I februari år 2022 godkände styrelsen även sin uppsiktsplan för år 2022 (RS 9-2022). Enligt planen skulle regiondirektören kontinuerligt återrapportera större väsentliga händelser från regionens nämnder rörande verksamhet och ekonomi till styrelsen i sina månadsrapporter till styrelsen.

I uppsiktsplanen fanns tidplan för när styrelsens arbetsutskott skulle ha dialogmöten med hälso- och sjukvårdsnämnden och med regionala utvecklingsnämnden, samt med Kommunalförbundet svenskt ambulansflyg och Kommunalförbundet svensk luftambulans. Det framgick även vilka bolag och organisationer som styrelsen skulle följa med hjälp av skriftliga underlag och för vilka annan uppföljning planerades.

Regionstyrelsen uppgav i planen att respektive bolag skulle lämna en sammanställning med tillhörande bedömning till styrelsen. Enligt planen skulle bolagen i sin sammanställning redogöra för internkontroll, ekonomiskt resultat, måluppfyllelse och verksamhet samt eventuella utmaningar. Sammanställningen skulle lämnas till styrelsen våren 2023.

Styrelsens uppgav i sin riktlinje för uppsikten (RS 105-2021) att uppsikten var ett ansvar för hela styrelsen och att varje ledamot hade ansvar att hålla sig informerad om frågor som kunde påverka regionens utveckling och ekonomiska ställning. Den

löpande uppsikten skulle utövas genom att ta del av bland annat budgetar, rapporter och protokoll. Regiondirektören skulle hjälpa nämnden genom att ge löpande information.

Riktlinjen angav att regionala utvecklingsnämnden skulle bistå styrelsen i arbetet med att ha uppsikt över kommunala bolag. Nämnden skulle ha årliga dialogmöten med bolagen inom nämndens ansvarsområde och därefter lämna skriftlig rapport till styrelsen.

Vår kommentar

Regionstyrelsen följde sina rutiner och utvärderade sin uppsikt för år 2021 innan beslut om uppsiktsplan för år 2022. Styrelsens plan och riktlinje för år 2022 angav hur uppsiktsarbetet skulle bedrivas. Det framgick inte hur resultatet av regionala utvecklingsnämndens uppsiktsarbete skulle sammanställas och redovisas för styrelsen. Positivt var att styrelsen analyserade och besluta vilka delar av hälso- och sjukvårdsnämndens och regionala utvecklingsnämndens verksamheter som styrelsen behövde rikta särskild uppmärksamhet vid i sitt uppsiktsarbete år 2022.

Genomförd uppsikt år 2022

Under 2022 informerade regiondirektören löpande styrelsen om händelser och frågor av större betydelse i enlighet med uppsiktsplanen för 2022. Regionstyrelsen fick bland annat information om kostnadsutvecklingen och tillgängligheten inom hälso- och sjukvården, om omställningsplanen och om kollektivtrafikens kostnadsutveckling och kundnöjdhet.

Regionstyrelsens arbetsutskott genomförde sina planerade uppsiktsträffar i oktober och november 2022. Inför respektive träff beslutade styrelsen vilka frågor utskottet skulle följa upp och både nämnder och kommunalförbund ombads att inför sina träffar inkomma med skriftliga redogörelser. Av protokollen framgår att styrelsen vid de planerade träffarna fick ta del av skriftligt underlag från hälso- och sjukvårdsnämnden, regionala utvecklingsnämnden och Kommunalförbundet svensk luftambulans, men inte från Kommunalförbundet svenskt ambulansflyg.

Uppsikten över hälso- och sjukvårdsnämnden

I juni 2022 beslutade regionstyrelsen att arbetsutskottets uppsiktsträff med hälso- och sjukvårdsnämnden skulle fokusera på nämndens arbete med att nå en ekonomi i balans, kompetensförsörjningen samt hanteringen av den uppskjutna vården. Av nämndens redogörelse från träffen i september 2022 framgår att nämnden bedömde att den skulle gå med underskott. Nämnden redovisade att pandemin hade påverkat tillgängligheten och vårdproduktionen kraftigt, men att omfattningen på den uppskjutna vården var svår att bedöma.

I oktober 2022 behandlade regionstyrelsen ärendet om uppsikt över hälso- och sjukvårdsnämnden. Regionstyrelsen rekommenderade nämnden att intensifiera arbetet med tillgängligheten samt att fortsätta prioritera kompetensförsörjningen. Styrelsen beslutade att regiondirektören skulle hålla styrelsen informerad om nämndens arbete med den uppskjutna vården och nämndens ekonomi. Regiondirektören skulle också informera om större utmaningar och händelser med koppling till kompetensförsörjningen.

Uppsikten över regionala utvecklingsnämnden

Regionstyrelsen beslutade i juni 2022 att arbetsutskottets uppsiktsträff med regionala utvecklingsnämnden skulle fokusera på händelser av större karaktär inom kollektivtrafiken samt på aktuella bolagsfrågor. Uppsiktsträffen med regionala utvecklingsnämnden genomfördes i oktober 2022 och inför träffen lämnade nämnden in en skriftlig redogörelse för de ämnen regionstyrelsen ville fokusera på. I dokumentet uppgav nämnden att delårsbokslutet per augusti visade på ett underskott för kollektivtrafiken på 33,4 miljoner kronor och att det fanns risk att Länstrafiken i Västerbotten AB stod inför likviditetsproblem. Nämnden gav också information rörande några av de bolag för vilka nämnden utövade ägarrollen.

Regionstyrelsen tog del av arbetsutskottets protokoll samt den redogörelse som nämnden hade lämnat in. Styrelsen beslutade inte om några åtgärder med anledning av uppsikten utan konstaterade att bolagsfrågor och kollektivtrafikens ekonomi skulle hanteras i separata ärenden.

Styrelsen fick information om arbetsutskottets träffar med kommunalförbund

Arbetsutskottet genomförde sina planerade uppsiktsträffar med kommunalförbund enligt plan. Regionstyrelsen fick information om uppsiktsträffarna med Kommunalförbundet svensk luftambulans respektive Kommunalförbundet svenskt ambulansflyg i november. Styrelsen bedömde att uppsikten över Kommunalförbundet svensk luftambulans inte föranledde någon åtgärd. Beträffande uppsikten över Kommunalförbundet svenskt ambulansflyg gav styrelsen regiondirektören i uppdrag att i samband med årsredovisningen rapportera om förbundets ekonomi och hur verksamheten fungerade.

Knapphändig information om bolagen från regionala utvecklingsnämnden

Under hösten 2022 genomförde regionala utvecklingsnämnden sina dialoger med bolagen. I sina protokoll redogjorde nämnden översiktligt för vilken analys och värdering som den gjorde av informationen från bolagen. Det framgår inte av styrelsens protokoll om styrelsens ledamöter tog del av dessa protokoll.

Underlagen från bolagen skickades över till styrelsens förvaltning men dessa delgavs inte styrelsen. I februari 2022 fastställde regionala utvecklingsnämnden sin rapport om hur den utövat ägarrollen för bolagen inom nämndens ansvarsområde år 2022. Rapporten är en sammanställning av formerna för arbetet med uppsikten och ägarstyrningen, men innehöll inga analyser eller redogörelser för vilka bedömningar nämnden gjorde utifrån sitt uppsiktsarbete. Redogörelsen skickades till regionstyrelsen och till fullmäktige.

Styrelsens förstärkta uppsiktsplikt

Kommunallagen kap. 6 § 9 anger att regionstyrelsen årligen ska pröva om den verksamhet som bolagen bedrivit har varit förenlig med det kommunala ändamålet för bolagen. Inom ramen för denna förstärkta uppsiktsplikt ska regionstyrelsen även pröva om verksamheten bedrivs inom ramen för de kommunala befogenheterna. Vid tiden för denna granskning avslut, i mitten av april 2023, hade styrelsen ännu inte prövat om bolagen år 2022 hade bedrivit sina verksamheter i enlighet med de kommunala ändamålen och kommunala befogenheter. De sammanställningar som styrelsen hade ålagt bolagen att skicka in under våren 2023 hade heller inte redovisats för styrelsen.

Vår kommentar

Regionstyrelsen har utvecklat sitt uppsiktsarbete när det gäller nämnderna. Styrelsen har dock inte tillräcklig uppsikt över bolagen. Avsaknad av bearbetade sammanställningar och analyser gör det svårt för styrelsens ledamöter att värdera och få insyn i vad som framkom i det arbete med uppsikten som var genomförd av regionala utvecklingsnämnden.

Precis som tidigare år bedömer vi att styrelsens prövning av om de kommunala bolagen bedrivit sin verksamhet i enlighet med fastställt kommunalt ändamål och inom ramen för de kommunala befogenheterna, bör tidigareläggas. Prövningen bör göras innan fullmäktige beslutar om årsredovisningen för regionen och i tid så att de kan utgöra underlag till de direktiven som fullmäktige lämnar till ägarombuden inför bolagsstämmorna.

6. Iakttagelser från fördjupade granskningar

Revisorerna gjorde ett antal fördjupade granskningar inom regionstyrelsens ansvarsområde år 2022:

- IT- och informationssäkerhet (nr 1/2022)
- Efterlevnad av dataskyddsförordningen (nr 2/2022)
- Uppskjuten vård (nr 5/2022)
- Budgetprocessen (nr 6/2022)
- Strategisk kompetensförsörjning (nr 7/2022)
- FVIS-programmet (nr 8/2022)
- Ekonomistyrningen av FVIS-programmet (nr 9/2022)
- Personalkostnader (nr 10/2022)

Vår kommentar

Fördjupade granskningar visar att styrelsen inte hade tillräcklig styrning, uppföljning och kontroll under år 2022. Det var otydlig ansvarsfördelning mellan regionstyrelsen och hälso- och sjukvårdsnämnden och brister i styrelsens strategiska styrning. Exempelvis hade styrelsen inte säkerställt en fungerande budgetprocess och styrningen av den strategiska kompetensförsörjningen var otillräcklig. Även inom flera andra områden saknade styrelsen system och metoder för att säkerställa tillräcklig styrning och kontroll. Granskningar finns på regionens webbsida <https://regionvasterbotten.se/revision/granskningar>.

7. Uppföljning av rekommendationer år 2022

I tabellen nedan har vi sammanställt i vilken grad styrelsen vidtog tillräckliga åtgärder med anledning av rekommendationer i 2021 års granskning.

Rekommendationer i 2021 års granskning	Tillräckliga åtgärder	Vår kommentar
Säkerställ att beslut om fördelning av statsbidrag hanteras i enlighet med kommunallagens 5 kap. 1 §.	–	Under år 2022 utvecklade regionstyrelsen processen för att hantera statsbidrag. För år 2022 har vi dock

		inte genomfört någon fördjupad granskning som kan utgöra underlag för att bedöma risken att regionstyrelsen betalade ut statsbidrag på ett sätt som innebär att den beslutade i ärenden som endast fullmäktige fick besluta om.
Säkerställ en ändamålsenlig metod för att redovisa resultaten i förhållande till styrelsens verksamhetsmål.	Nej	Det finns brister och otydligheter i redovisningen.
Utveckla kvaliteten i uppföljningen av den interna kontrollen och vid behov besluta om åtgärder för att komma till rätta med de brister kontrollerna visar.	Delvis	Arbetet med den interna kontrollen har utvecklats men vissa brister kvarstår.
Se till att det finns bearbetade analyser som underlag inför styrelsens bedömningar i uppsikten av regionens bolag.	Nej	Det saknades bearbetade sammanställningar och analyser för styrelsens uppsikt av bolagen. För den särskilda uppsikten hade styrelsen i april 2023 ännu inte prövat om bolagen hade bedrivit sina verksamheter i enlighet med de kommunala ändamålen och kommunala befogenheter.

Vår kommentar

Styrelsen har i låg utsträckning vidtagit åtgärder med anledning av rekommendationerna i 2021 års granskning.

8. Svar på revisionsfrågor

Vår samlade bedömning är att regionstyrelsen för år 2022 inte hade tillräckliga resultat. Styrelsen hade inte heller tillräcklig styrning och kontroll.

Revisionsfråga	Vår kommentar
Har styrelsen tillräckliga resultat?	Nej. Styrelsen uppfyllde endast två av elva verksamhetsmål. Positivt var att styrelsen hade ett överskott mot budget med 122 miljoner kronor.
Har styrelsen haft en tillräcklig styrning och kontroll över verksamheten inom sitt ansvarsområde?	Nej. Granskningar under året visar på brister.
Har styrelsen haft en tillräckligt utvecklade redovisning av resultaten för verksamhetsmålen?	Nej. Det finns brister och otydligheter i redovisningen. Det är inte tillräckligt tydligt hur styrelsen har kommit fram till sina bedömningar.
Har styrelsen lett och samordnat förvaltningen av regionens angelägenheter i tillräcklig utsträckning?	Nej. Det finns otydligheter mellan regionstyrelsen och övriga nämnder och mellan de olika förvaltningarna. Fördjupade granskningar visar på stora problem i regionens budgetprocess och brister i samordningen av arbetet med strategisk kompetensförsörjning.

Har styrelsen haft en tillräcklig uppsikt över övriga nämnder, kommunala företag och kommunalförbund?	Delvis. Styrelsen har system för uppföljning av nämnderna men otillräcklig uppsikt över bolagen.
Har styrelsen agerat tillräckligt med anledning av rekommendationerna i föregående års granskning?	Nej. Styrelsen har i låg utsträckning vidtagit åtgärder.

Våra rekommendationer till regionstyrelsen

Vi rekommenderar styrelsen att arbeta med följande områden:

- Utveckla den strategiska styrningen:
  - Se över ansvarsförhållanden till övriga nämnder.
  - Säkerställ ett tillräckligt tjänstepersonsstöd.
- Utvärdera arbetet med omställningsplanen för perioden 2020 – 2022 i syfte att inhämta kunskap om inom vilka områden som styrelsen behöver förbättra:
  - Beredningen
  - Styrningen
  - Stödet till verksamheterna
  - Uppföljningen
- Säkerställ tillräcklig ekonomistyrning för att regionen ska kunna möta det nya ekonomiska läget med hög inflation, ökade kostnader och lågkonjunktur.
- Utveckla redovisningen av resultaten för verksamhetsmålen.
- Stärk uppsikten över regionens hel- och delägda bolag. Se till att det finns bearbetade analyser som underlag inför styrelsens bedömningar i uppsikten av regionens bolag.

Umeå den 17 april 2023

Petter Bergner
Malin Hedlund
Sakkunniga
Revisionskontoret
Region Västerbotten

Ingrid Lindberg
Certifierad kommunal revisor

Bilaga 1. Beslut om grundläggande styrdokument

Styrdokument för styrelsens förvaltning	Beslut	Vår notering
Verksamhetsplan för år 2022	Ja	2021-10-05, § 211 (RS 1022-2021)
Budget för år 2022	Ja	2021-10-05, § 211 (RS 1022-2021)
Internkontrollplan för år 2022	Ja	2021-12-14, § 290 (RS 1544-2021)
Instruktion för regiondirektören	Ja	2019-03-12, § 50 (RS 2090-2019)
Delegationsordning	Ja	2020-12-08, § 271 (RS 1818-2020)
Rutin för att anmäla delegationsbeslut till styrelsen	Ja	Rutinen utgjorde ett delavsnitt i en rutin för ärendebereidning inom regionstyrelsens förvaltning som fastställdes av regiondirektören 2022-02-08. Rutinen fanns i regionens ledningssystem men saknade diarienummer.
Dokumenthanteringsplan	Ja	2019-03-18, § 48 (RS 160-2019)
Riktlinje för ärendebereidning inom styrelsens ansvarområde	Ja	2021-12-14, § 289 (RS 1880-2021)
Delårsrapport per april 2022	Ja	2022-06-07, § 143 (RS 987-2022)
Delårsrapport per augusti 2022	Ja	2022-10-25, § 209 (RS 1608-2022)
Årsrapport för år 2022	Ja	2023-04-04, § 70 (RS 211-2023)
Styrdokument för ledning och samordning i regionen	Beslut	Vår notering
Underlag för regionplan och budget år 2022	Ja	2021-06-07, § 142 (RS 3-2021)
Anvisningar för övriga nämnders verksamhetsplanering och uppföljning år 2022	Ja	2021-03-02, § 57 (RS 2-2021). Anvisningarna låg bilagda till de planeringsförutsättningar för åren 2022–2025 som styrelsen beslutade om.
Uppdrag och regler Hälsoval Västerbotten för år 2022	Ja	2021-09-07, § 174 (RS 1173-2021)
Uppföljningsplan år 2022 för hälsovalet	Ja	2021-09-07, § 174 (RS 1173-2021)
Riktlinje för uppsiktsplikten	Ja	2021-02-09, § 21 (RS 105-2021)
Plan för uppsiktsplikten år 2022	Ja	2022-02-28, § 19 (RS 9-2022)
Investeringsplan för år 2022	Ja	2020-12-08, § 259 (RS 1692-2020)
Riktlinjer för informations-säkerhet	Ja	2021-06-07, § 136 (RS 747-2021)
Årsredovisning för år 2022	Ja	2023-04-04, § 72 (RS 400-2023)

Bilaga 2. Revisionskontorets stickprov över anmälda beslut

Regionstyrelsens protokoll den 8 februari 2022	
Anmälda beslut vid sammanträdet	Vår notering
Ett beslut fattat av regionstyrelsens arbetsutskott 2022-01-20 (§ 5) om ledamöters deltagande i kurser och konferenser år 2022.	Varken utskottets eller styrelsens protokoll har någon hänvisning till vilken punkt i delegationsordningen utskottet hade utgått från.
Sju brådskande ordförandebeslut, bland annat undertecknande av tilläggsavtal och beslut om tillsättning av tillförordnad smittskyddsläkare och utbudsbegränsning vid en hälsocentral.	Det framgår av protokollet med stöd av vilken punkt i delegationsordningen ordföranden hade fattat beslut och vad de avsåg. För flera beslut framgick det inte i protokollet eller i de dokumenterade besluten varför de var brådskande.
30 beslut fattade av regiondirektören. Det var bland annat beslut om att ingå avtal och fastställande av projektdirektiv för flexibel arbetsplats.	Det framgår inte av protokollet vilka beslut regiondirektören hade fattat, vilka punkter i delegationsordningen regiondirektören hade utgått från eller vad beslutet avsåg. I protokollet finns dock hänvisning till en diarieförd bilaga bestående av en lista med olika kolumner, där dessa uppgifter finns. En av kolumnerna syftade till att visa vilken punkt i delegationsordningen regiondirektören utgått ifrån. För de flesta av besluten fanns hänvisning till motsvarande punkt i delegationsordningen. För åtta av 30 beslut fanns det dock ingen sådan notering. Enligt bilagan hade regiondirektören fattat 31 beslut, men det var bara 30 beslut. En punkt, som avsåg policy för informationssäkerhet, var inte ett beslut utan dokumentation av regiondirektörens beredning av ett ärende som skulle beslutas politiskt.
56 beslut fattade på vidaredelegation av servecedirektör, digitaliserings och teknikdirektör, HR-direktör, ekonomidirektör samt enhetschef för folkhälsoenheten. Besluten handlade bland annat om investeringar, ändringar av beslutsattester, ingående av avtal och tilldelning av folkhälsomedel.	Det framgår inte av protokollet vilka beslut som delegaterna hade fattat, vilka punkter i vidaredelegationsordningen de utgått från eller vad besluten avsåg. I protokollet finns dock hänvisning till diarieförd bilaga, där denna information redovisades.
Regionstyrelsens protokoll den 1 mars 2022	
Anmälda beslut vid sammanträdet	Vår notering
Nio beslut fattade av regiondirektören. Besluten handlade bland annat om att ingå avtal men även ändring av beslutsattester, rekommendation om distansarbete etc.	För sju av nio beslut saknas hänvisning till vilken punkt i delegationsordningen regiondirektören hade utgått ifrån. Regiondirektörens lista omfattade tio punkter. En av dessa, som handlade om planeringsförutsättningar för 2022-26, var dock inte ett beslut utan dokumentation av regiondirektörens beredning av ett ärende som regionstyrelsen skulle besluta om.

Åtta beslut fattade på vidaredelegation av digitaliserings och servicedirektör och ekonomidirektör. Det handlade bland annat om investeringar, ändringar av beslutsattestanter, tilldelningsbeslut, ingå avtal etc.	För två av åtta beslut saknas hänvisning till vilken punkt i vidaredelegationsordningen delegaterna hade utgått ifrån.
Regionstyrelsens protokoll den 17 maj 2022	
Anmälda beslut vid sammanträdet	Vår notering
Två brådskande ordförandebeslut som handlade om kostnadsfritt mässlingsvaccin till vuxna flyktingar samt ansökan till Kammarkollegiet om ekonomi i balans.	Det framgår av de dokumenterade besluten varför de var brådskande.
18 beslut fattade av regiondirektören. Besluten handlade bland annat om att ingå avtal, ändring av beslutsattestanter, utökad lokalvård, riktlinjer vid värmebölja etc.	För tolv av 18 beslut saknas hänvisning till vilken punkt i delegationsordningen regiondirektören utgått ifrån.
Regionstyrelsens protokoll den 15 november 2022	
Anmälda beslut vid sammanträdet	Vår notering
Ett beslut fattat av arbetsutskottet 2022-08-16 (§161) om ändring av kollektivavtal.	Både i styrelsens och utskottets protokoll saknas hänvisning till delegationsordningen. Det är tveksamt om utskottet hade befogenhet att fatta beslutet. Beslutet anmäldes inte under punkten anmälan av delegationsbeslut utan under punkten handlingar för kännedom. Beslutet anmäldes inte separat, utan hela protokollet anmäldes.
Tre beslut fattade av regiondirektör. Besluten handlade om avtal.	Det framgår vilken punkt i delegationsordningen regiondirektören hade utgått från och vad besluten avsåg.
29 beslut fattade på vidaredelegation av digitaliserings- och servicedirektören.	För samtliga beslut finns hänvisning till vilken punkt i vidaredelegationsordningen besluten utgick ifrån.